

השואל את הפרה

פרק שמיני בבא מציעא

צו.

עין משפט נר מצוה

רצה סבר לה כר' יונתן. לאמר אחד אחד משמע ומתוך דרשא דקראי כרבי יונתן למדרש כי הני מתני' דלעיל: דמיניא וסניא אידך לא גרסינן אלא קראי קא נקיט. והא דמפיך צהא דרצה וקא נקיט קראי איפכה לאו דוקא. ונראה צעניי שטעו בגירסא להגיה בצפריים דסבדי דהא מתני' קמייתא כרבי יאשיה ויהיא מתוך אציי ובתרייתא כר' יונתן והיה מירך רצה ולא היה דכל כמה דנקטיה ליה לקראי בין כסדר בין הפוך בין לר' יאשיה בין לר' יונתן חדא דרשא היא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ותרוייהו מתני' מתוך אציי כר' יאשיה ורצה כר' יונתן: איפוך אנה. לומר שבשעת שצירה פוטרמו ולא בשעת שאילה: שכן חייב צונוסיה. על אותה עשה מתמייב הוא: שכן חייב צונוסיה. עיי' רב אשי אמר. מקרא גופיה משמע דאשעת שאילה קפיד דמעט רעהו משמע לא רעהו עזמו נשאל לו ועלה מסיק קרא שלם יתלם אלמא אשעת שאילה קפידא קאי: אי לאו הניך. דהדור ופריש מילתא טפי לא הוה מצינו למילף מעט רעהו ולא רעהו עזמו דאיכא למימר אורחיה דקרא למישתעי הכי ול"ש בצעלים ול"ש בלא צעלים חייב והשתא דגלי סיפא דבצעלים פטור ואחד מינייהו קאי פטור ולא על חצירתה ילפינן מיניה גילוי מילתא דאשעת שאילה קפיד: שאילה לרעה. הוא עצמו: מהו. מחייב צונוסיה או לר' ירמיהו. שיהא נראה עשיר חסוד ולא ימשכו בעלי בתים ידיון ממנו להקישו צאמנה ובאשראי: הנאה מיניה. שנהנה צבמה עצמה: שאל צ' פרוס וכו'. אהל פחות מפרוטוה לאו כלום הכא מאי: מן השופין. פרה שהיא של שניהן: שופין ששאלו. לתרוס צה קרקע של שותפות: ושאל הצעלים: לאחד מהן. למלאכתו שאינה של שותפות: כולו שואל צענין. שיהא הצעל נשאל לכל שואל פרתו: שאל מן האשה. פרה של נכסי מלוג: ושאל לו צעלה. למלאכתו: אשה שאולה. לתרוס קרקע מלוג ושאלו הצעלים לצעל למלאכת עצמו: קנין פירות. שהצעל אובל פירות מלוג בקנין הגוף דמי והוה ליה צעלים שואל ושאל כאלו קרקע ופרה שלו: השאל לי בצעילי: המוכר שדהו לחבירו לפירות. שיכלל לוקח פירותיו צ' ג' שנים ואחר זמן תחזור לצעלים מציא בכורים וקורא ארמי אובד אצי וכל הפרשה (דברים טו) וקורא אני בו הנה הצאמני [את] ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי דקנין פירות בקנין הגוף: לאפוטרופוס. היה הולך למדינת הים ומינה אפוטרופא על נכסיו לזון אשתו וצנין: עבד דלאו בר מצוה לא. ושלחות נפקא לן (געיל דף ע"א): מתאם גס אתם! לרבות שלוחכם דפיעה דומיה דמשלח שיהיו דיניו נוהגים בו וזה אין דין שואל (ו) נוהג בו וגם משאל שאין לו כלום בלא רבו: שואל

ממונא דמיתתני מיניה. פירוש שמתמסר צו: **ממונא** בעינן והאיבא. פי' דממונא צענין שיסאל לו והאיבא ואית ליה נמי הנאה מיניה: **ונשאל** לו אחד מהן. תימנה מאי קמיבעיא ליה דכיון דאם נשאלו לו כל הצעלים פטור מהכל השתא יפטור מחליו כדלמרי' צמרוצה (צ"ק דף ע"א): חמשה צקר אפי' חמשה חלאי צקר וי"ל דהתם סברא הוא שיסלם לפי מה שגנב אצל שאילה צעלים אין סברא לפטור והוי כדדוש ואין לן צו אלא חדושו: **שאיל** מן האשה. תימנה דמה כח יש לאשה להשאל בנכסי מלוג שהפירות לצעל ולצעל יש לו כח להשאל בלא רשותה והיא אינה יכולה להשאל כלל (ו) ואמאי נקט שאל מהאשה ויש לומר דאין פירעל יכול להשאל או למכור פירות נכסי מלוג בלא רשותה כדלמרי רצה צבאשה שפלו (כמוצות דף ע"ב): משום רווחא דציתא אי נמי ה"ק שאל מן האיש נכסי מלוג שהן של אשה מהו:

רבא סבר לה כרבי יונתן ומתוך לקראי כרבי יונתן (ו) דתני' יאם בעליו עמו לא יתלם משמע דאיתיה בתרווייהו ומשמע נמו דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא פטור וכתוב בעליו אין עמו שלם ישלם משמע דליתיה בתרווייהו ומשמע נמו דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא חייב לומר לך היה עמו בשעת שאילה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה אנה מסתברא שאילה עדיפא משום דקא מייתי לה לרשותיה אדרבה שבורה ומתה עדיפא שכן חייב באונסי' אי לא שאילה שבורה ומתה מאי עביד ואי לאו שבורה ומתה שאילה מאי עביד אפילו הכי שאילה עדיפא שכן חייב במזונותיה רב אשי אמר אמר קרא וכו' ישאל איש מעם רעהו ולא רעהו עמו שלם ישלם הא רעהו עמו פטור אי הכי בעליו אין עמו ואם בעליו עמו למה לי אי לאו הניך הוה אמינא האי אורחיה דקרא הוא יבעי רמי בר חמא שאילה לרבעה מהו כדשיילי אינשי בעינן ולהכי לא שיילי אינשי או דלמא טעמא מאי משום הנאה והאי נמי הא אית ליה הנאה ישאלה ליראות בה מהו ממונא בעינן והאיבא או דלמא ממונא דאית ליה הנאה מיניה בעינן וליכא ישאלה לעשות בה פחות מפרוטוה מהו ממונא בעינן ואיבא או דלמא כל פחות מפרוטוה לא כלום היא השאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה מהו מי אמרינן זיל בתר שואל ומשאל ואיבא או דלמא זיל בתר פרות וכל חדא וחדא ליבא ממונא ישאל משותפין ונשאל לו אחד מהן מהו כולו בעליו בעינן והא ליבא או דלמא

המוכר שדהו לחבירו לפירות. שיכלל לוקח פירותיו צ' ג' שנים ואחר זמן תחזור לצעלים מציא בכורים וקורא ארמי אובד אצי וכל הפרשה (דברים טו) וקורא אני בו הנה הצאמני [את] ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי דקנין פירות בקנין הגוף דמי והוה ליה צעלים שואל ושאל כאלו קרקע ופרה שלו: השאל לי בצעילי: המוכר שדהו לחבירו לפירות. שיכלל לוקח פירותיו צ' ג' שנים ואחר זמן תחזור לצעלים מציא בכורים וקורא ארמי אובד אצי וכל הפרשה (דברים טו) וקורא אני בו הנה הצאמני [את] ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי דקנין פירות בקנין הגוף: לאפוטרופוס. היה הולך למדינת הים ומינה אפוטרופא על נכסיו לזון אשתו וצנין: עבד דלאו בר מצוה לא. ושלחות נפקא לן (געיל דף ע"א): מתאם גס אתם! לרבות שלוחכם דפיעה דומיה דמשלח שיהיו דיניו נוהגים בו וזה אין דין שואל (ו) נוהג בו וגם משאל שאין לו כלום בלא רבו: שואל

בעל פלוגתיה דר' יוחנן ורייש לקיש. לא צעני למימר פלוגתא דתנאי היא דליפליגו גבי המוכר עבדו ע"מ שימשתו עד לי יוס אי ראשון הוי צדין יוס או יומים או שני (ו) דליכא מ"ד (צ"ק דף ע"ב). דפליגי דמר דריש תמתי ומר דריש כספו אי נמי אפי' למ"ד התם בקנין הגוף דמי היינו משום שמייר המוכר לעצמו פירות צעין יפה אצל צעלמא לא: **שליח** פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה דתניא ב"ו. וא"ת הכי מדמה שאילה צעלים לנדרים דהא שום דרשא איכא לרבי יאשיה דלא הוי שליח כמותו דצעלמא לא פליגי וי"ל דטעמא דרבי יאשיה התם משום דכתיב תרי זמיני אישה אישה יקימנו ואישה יפרנו למעוטי שלוחו וה"נ כתיב צעליו תרי זמיני אי נמי משום דלשון צעליו ואישות משמע ליה הוא דוקא ולא שלוחו: אמר

מההוא פלגא דידיה מיהא מיפטרי שותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן מהו כולו שואל בעינן וליבא או דלמא בההיא פלגא דשיילי מיהת מיפטרי השאל מהאשה ונשאל בעלה (ו) אשה ששאלה ונשאל לבעל מהו (ו) קנין פירות בקנין גוף דמי או לא אמר ליה רבינא לרב אשי האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרתי מהו בעליו ממש בעינא וליבא או דלמא שלוחו של אדם כמותו ואיבא א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר המוכר שדהו לחבירו לפירות ר' יוחנן אומר מביא וקורא ריש לקיש אומר מביא ואינו קורא ר' יוחנן אומר מביא וקורא קנין פירות בקנין הגוף דמי וריש לקיש אומר מביא ואינו קורא קנין פירות: לאו בקנין הגוף דמי שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה דתניא (ו) האומר לאפוטרופוס כל נדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה והפיר לה יכול יהו מופרין ת"ל (ו) אישה יקימנו ואישה יפרנו דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו א"ל רב עיליש לרבא האומר לעבדו צא והשאל עם פרתי מהו תיבעי למ"ד ששלוחו של אדם כמותו הני מילי שלוחו של אדם אינו כמותו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו הני מילי שליח דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה לא או דלמא אפי' למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו ה"מ שליח אבל עבד י"ד עבד כיד רבו דמיא אמר ליה מסתברא יד עבד כיד רבו דמיא בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו שואל

ח א מיי פ"א מהל' סגולה ופקדון הלכה ד סגנו עשין כב טו"ע ח"מ ס"י שם ט"ו ד: ט ב ג ד ה מ"י שם ט"ו הלכה ט סגנו שם טו"ע ח"מ ס"י שמו ס"י י: י ו ז מיי שם הל' ח טו"ע שם ס"י יא: יא ה ט י מיי שם הלכה י ו טו"ע שם ס"י ט יו"ש"ע ח"מ ס"י פ"ה יב כ ל מיי שם הל' ה טו"ע ח"מ ס"י שמו ס"י ט: יג ז מיי פ"ד מהל' כזכרים הל' ו: יד ט מיי פ"ג מהל' נדרים הלכה ט סגנו לאון רמב טו"ע י"ד ס"י רל ס"י ל: יז ע מיי פ"א מהל' שלוחין ושותפין הל' א סגנו עשין כז טו"ע ח"מ ס"י קפד ס"י א: יח פ מיי פ"ב מהלכות סגולה ופקדון הלכה ה סגנו עשין כז טו"ע ח"מ ס"י שמו ס"י ט: י

תורה אור השלם
1 אם בעליו עמו לא ישלם אם שביד הוא בא בשבירו: שמות כב די
2 וכי ישאל איש מעם רעהו וישבר או מת בעליו אין עמו שלם ושמות כב יג
3 כל נדר וכל שבעת איקר לענת נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו: במדבר ל די